

Pani
Marta Głowacka-Piosik
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bobrowicach

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 ze zmianami), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz.1477) - zespół kontrolny w składzie:

1. Sylwia Czujko-Bury - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 269-1/2019 z dnia 21 listopada 2019r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego;
2. Magdalena Dziadas – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 269-2/2019 z dnia 21 listopada 2019 r. – członek Zespołu kontrolnego

przeprowadził w dniu **22 listopada 2019 r.** kontrolę problemową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bobrowicach, Bobrowice 131, 66-627 Bobrowice. Zakresem kontroli objęto sposób realizacji zadań gminy, wynikających z cytowanej ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kontrola obejmowała okres od dnia 01 stycznia 2018r. do 21 listopada 2019r. Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

Dokonano wpisu do książki kontroli.

Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Marty Głowackiej - Piosik, Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobrowicach oraz w obecności pani Katarzyny Madej, asystenta rodziny zatrudnionego w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bobrowicach, od której również przyjęto ustne oświadczenia.

W okresie kontroli jednostką kierowali:

- od 1 stycznia 2018r. do 27 marca 2019r. – Pani Jolanta Szuplak

- od 1 kwietnia 2019r. – nadal - Pani Marta Głowacka – Piosik.

W szczególności ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Opracowywanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
3. Zaangażowanie w interdyscyplinarne działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
4. Realizację zadań asystenta rodziny, określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Zgodnie ze sprawozdaniem MRPiPS-03 za I-XII 2018r. na terenie gminy Bobrowice w roku 2018r. pomocą społeczną objętych było 75 rodzin, w tym 19 z dziećmi. W przypadku 1 rodziny przyczyną udzielonej pomocy była zdiagnozowana bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W sprawozdaniu rzeczowo-finansowym z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na dzień 30 czerwca oraz 31 grudnia 2018r. wsparciem asystenta rodziny było objętych 7 rodzin. W całym roku 2018 asystent rodziny współpracował z 8 rodzinami. Na 30 czerwca 2019r. asystenturą objętych było 8 rodzin. W ramach prowadzonych czynności kontrolnych dokonano analizy dokumentacji wybranych 4 rodzin w tym:

- a) rodzina A dzieci A1,A2,A3- rodzina biologiczna z 3 dzieci,
- b) rodzina B dzieci B1,B2- rodzina biologiczna z 2 dzieci,
- c) rodzina C dzieci C1,C2,C3- rodzina biologiczna, której 3 dzieci umieszczonych jest w spokrewnionej rodzinie zastępczej,
- d) rodzina D dzieci D1,D2,D3,D4- rodzina biologiczna, której 2 dzieci umieszczonych jest w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz 2 w zawodowej rodzinie zastępczej.

Próbę badawczą do kontroli wyłoniono wg kryterium:

- 2 losowo wybrane teczki rodzin z 8 objętych wsparciem asystenta rodziny (25%)
- 2 teczki rodzin, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej (100%)

Akta kontroli:970-991

Ocena skontrolowanej działalności

1. Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny

Jak ustalono w toku kontroli Gmina Bobrowice w okresie objętym kontrolą posiadała opracowany i przyjęty do realizacji:

- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Bobrowice na lata 2016-2018, przyjęty uchwałą Nr IX/76/2015 Rady Gminy Bobrowice z dnia 22 grudnia 2015 r., którego okres obowiązywania opiewa na 3 lata, co jest zgodne z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2018 rok;
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Bobrowice na lata 2019-2021, przyjęty uchwałą Nr IV/29/2019 Rady Gminy Bobrowice z dnia 31 stycznia 2019 r., którego okres obowiązywania opiewa na 3 lata, co jest zgodne z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Mając na uwadze okresy obowiązywania oraz terminowość w/w programów kontrolujący stwierdzają, że są one zgodne z obowiązującymi regulacjami.

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli:118-131

1.1. Ocena założeń programu

W celu oceny zapisów programów z zadaniami gminy, określonymi w cytowanej ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dokonano analizy jakościowej Programów Wspierania Rodziny w Gminie Bobrowice na lata 2016-2018 oraz na lata 2019-2021 oraz sprawozdania z realizacji programu za rok 2018.

1.1.1 Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Bobrowice na lata 2016-2018, przyjęty uchwałą Nr IX/76/2015 Rady Gminy Bobrowice z dnia 22 grudnia 2015r.

Celem głównym powyższego programu jest „tworzenie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, poprzez zintegrowane i spójne działanie na rzecz dziecka i rodziny w gminie Bobrowice w zakresie wzmocnienia roli i funkcji rodziny będącej naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka”. Cele

szczegółowe (9 pozycji) skoncentrowane są na tworzeniu oraz rozwoju systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Cele szczegółowe są zgodne z katalogiem zadań gminy w tym obszarze, ale nie zawierają zapisów następujących zadań:

- tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz ich finansowanie,
- organizowania szkoleń dla rodzin wspierających i tworzenia warunków do działania rodzin wspierających oraz ich finansowanie.

Akta kontroli:127-131

1.1.2. Ocena realizacji Programu na lata 2016-2018

W celu zbadania sposobów realizacji ww. celów Gminnego Programu analizie poddano roczne „Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2018 rok”, składane przez wójta gminy, zgodnie z art. 179 ust. 1 ww. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Z treści sprawozdania wynika, że w roku 2018 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrowicach monitorował środowiska rodzinne. W zapisach brakuje jednak jakie konkretne działania zostały podjęte i stosunku do ilu rodzin. Ponadto, z treści sprawozdania wynika także, że wsparciem objętych zostało 8 rodzin, które miały trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, w formie asystenta rodziny zatrudnionego na podstawie umowy zlecenie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w okresach rocznych, tj. od 22 stycznia do 31 grudnia 2018r. oraz od 1 stycznia do 31 grudnia 2019r.

Z analizy ww. Sprawozdania wynika wniosek, że działania nakierowane na pracę z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze wykonywane były tylko przez asystenta rodziny. Ponadto pominięto pozostałe zadania tj:

- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *organizowanie szkoleń dla rodzin wspierających i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz ich finansowanie.*

W sprawozdaniu za 2018 r. nie uwzględniono również jasno określonych potrzeb na rok 2019, związanych z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny, co zdaniem kontrolujących było szczególnie ważne z uwagi na koniec ważności Programu i konieczność opracowania nowego dokumentu na kolejne 3 lata.

W toku kontroli nie analizowano sprawozdania za 2019 r. z uwagi na okres objęty kontrolą (do 21 listopada 2019r.).

Zakres stwierdzonych nieprawidłowości

W kontrolowanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na nieuwzględnieniu w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 oraz w sprawozdaniu z Gminnego Programu Wspierania Rodziny za 2018 rok 2 zadań własnych gminy, jak również potrzeb w tym obszarze:

- tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz ich finansowanie,*
- organizowania szkoleń dla rodzin wspierających i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz ich finansowanie.*

Przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

Skutkiem stwierdzonych istotnych uchybień jest zaniechanie realizacji w/w zadań.

Wskazanie osób odpowiedzialnych za powstanie nieprawidłowości

Mając na uwadze fakt, że obecny kierownik GOPS w Bobrowicach kieruje jednostką od 1 kwietnia 2019r. za stwierdzone uchybienia odpowiedzialnego uważa się byłego kierownika kontrolowanej jednostki, zgodnie z §13 ust.2 pkt 6 rozporządzenia ministra pracy i polityki społecznej z 21 sierpnia 2015r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli.

1.1.3. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Bobrowice na lata 2019-2021, przyjęty uchwałą Nr IV/29/2019 Rady Gminy Bobrowice z dnia 31 stycznia 2019 r.

Brzmienie celu głównego analizowanego programu jest takie samo jak w programie na lata 2016-2018. Cele szczegółowe skoncentrowane są, podobnie jak w poprzednim Programie, na tworzeniu oraz rozwoju systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Cele szczegółowe są zgodne z katalogiem zadań, jakie nakłada na gminę cytowana ustawa o wspieraniu rodziny, ale są niekompletne - nie wskazują do realizacji 3 zadań:

- tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz ich finansowanie,*
- organizowania szkoleń dla rodzin wspierających i tworzenia warunków do działania rodzin wspierających oraz ich finansowanie,*
- współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka,*

placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Z analizy jakościowej obu Programów wynika, że cele do realizacji są określone hasłowo, a poszczególnym celom, nie zostały przypisane konkretne zadania do realizacji. Trudno jest więc odnaleźć informacje jakie działania gmina zamierza podjąć w 3-letnim okresie aby zbudować sprawny system wsparcia rodzin z terenu gminy Bobrowice.

Zakres stwierdzonych nieprawidłowości

W kontrolowanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na nieuwzględnieniu w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 zadań własnych:

- tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz ich finansowanie,*
- organizowania szkoleń dla rodzin wspierających i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz ich finansowanie.*
- współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

Skutkiem stwierdzonych istotnych uchybień jest zaniechanie realizacji w/w zadań.

Wskazanie osób odpowiedzialnych za nieprawidłowości

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Kierownik jednostki.

Akta kontroli:118-122

2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

2.1. Zapewnienie dzieciom opieki w placówkach wsparcia dziennego

W celu stworzenia systemu pomocy rodzinom, które przeżywają kryzys utworzono 2 placówki wsparcia dziennego w miejscowościach: Dychów - świetlica gminna pn. „Po schodkach” i w Bobrowicach - świetlica gminna pn. „Promyk”.

2.1.1 Placówka wsparcia dziennego – „Promyk” w Bobrowicach

Gminna Świetlica „Promyk” powstała Uchwałą Rady Gminy Nr XXI/2015/13 z dnia 30 grudnia 2013r. w sprawie utworzenia placówki wsparcia dziennego. Wójt Gminy zatwierdził z dniem 2 stycznia 2014r utworzenie przy Zespole Szkół Samorządowych

w Bobrowicach placówkę wsparcia dziennego. Zarządzeniem Nr 10/4 Wójta Gminy Bobrowice z dnia 22 stycznia 2014r. został zatwierdzony Regulamin placówki wsparcia dziennego – Gminnej Świetlicy „Promyk” w Bobrowicach. Nadzór nad funkcjonowaniem świetlicy powierzono inspektorowi ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i Ochotniczej Straży Pożarnej. Z regulaminu placówki wsparcia dziennego wynika, że w ramach wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zapewniana jest opieka dzieciom i młodzieży, działania wychowawcze, pomoc w nauce oraz organizacja czasu wolnego w formie zabawy, zajęć sportowych i rozwijania zainteresowań.

W toku analizy ustalono, że obecnie placówka wsparcia dziennego w Bobrowicach nie realizuje powyższych form wsparcia, ponieważ Postanowieniem z dnia 18 stycznia 2016r. podpisanym przez Sekretarza Gminy Bobrowice zawieszono zostało z urzędu funkcjonowanie wsparcia dziennego – Gminnej Świetlicy „Promyk” w Bobrowicach. Powodem zawieszenia działań jest odwołanie kierownika placówki oraz rozwiązanie stosunku pracy z wychowawcą placówki. Ponadto w uzasadnieniu Postanowienia wpisano, że ze względu na brak kandydatów na powyższe stanowiska działalność placówki zawieszona jest na czas nieokreślony.

Zgodnie z art. 18b. ust. 1 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w lokalu, który spełnia wymagania lokalowe i sanitarne, zawarte w przepisach wydanych na podstawie art. 18b ust.3. Spełnienie wymagań o których mowa w ust. 1, jest potwierdzone jest pozytywną opinią właściwego państwowego inspektora sanitarnego, wydaną w drodze decyzji administracyjnej. W dokumentacji otrzymanej w dniu kontroli stwierdzono obecność opinii potwierdzającej spełnienie wymagań sanitarnych, natomiast brakowało opinii Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Krośnie Odrzańskim, pozwalającej stwierdzić czy placówka wsparcia dziennego spełnia wszystkie wymagania p.poż. Ponadto, zgodnie ze sprawozdaniem rzeczowo-finansowym z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (WRiSPZ-G), składanych w 2018 i 2019 roku (za I i II półrocze 2018r. oraz I półrocze 2019r.) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wykazuje, że czynnie funkcjonują dwie placówki wsparcia dziennego. Jest to niezgodne z informacjami uzyskanymi w toku kontroli. W związku z powyższym kontrolujący uważają, że należałoby w jak najszybszym terminie uruchomić placówkę wsparcia dziennego w Bobrowicach, jak również wykazywać w sprawozdawczości informacje zgodne ze stanem faktycznym.

2.1.2. Placówka wsparcia dziennego – „Po schodkach” w Dychowie

Placówka powstała na mocy Uchwały Rady Gminy Nr X/97/12 z dnia 28 lutego 2012r. ws. przekształcenia Gminnej Świetlicy Socjoterapeutycznej pn. „Po schodkach” przy Zespole Szkół Samorządowych w Dychowie (utworzonej Uchwałą Rady Gminy Bobrowice z dnia 10 września 2010r. Nr XXX/248/10) w placówkę wsparcia dziennego w formie opiekuńczej. Zarządzeniem Nr 11/14 Wójta Gminy Bobrowice z dnia 22 stycznia 2014r. został zatwierdzony Regulamin placówki wsparcia dziennego – Gminnej Świetlicy „Po schodkach” w Dychowie. Nadzór nad funkcjonowaniem świetlicy powierzono inspektorowi ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i Ochotniczej Straży Pożarnej. Z regulaminu placówki wsparcia dziennego wynika, że placówka realizuje zadania nakierowane na zaspokajanie potrzeb dziecka, a w szczególności: wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w ich funkcji wychowawczej i opiekuńczej, współdziała z wychowankami, ich rodzicami oraz odpowiednimi organami i instytucjami w celu tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi dzieci i młodzieży, świadczy pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych. Zajęcia w placówce wsparcia dziennego organizuje wychowawca oraz kierownik świetlicy na zlecenie Wójta Bobrowice.

Placówka spełnia wymagania, o których mowa w art.18b ust.1 cytowanej ustawy, co jest potwierdzone pozytywną opinią właściwego państwowego inspektora sanitarnego z dnia 13 marca 2019r. oraz pozytywną opinią Komendanta Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Krośnie Odrzańskim, wyrażone w formie decyzji administracyjnych.

Udział dzieci w zajęciach w placówce wsparcia dziennego w Dychowie odbywa się na podstawie karty zgłoszenia dziecka. W okresie objętym kontrolą z zajęć w placówce wsparcia dziennego korzystało za rok 2018/2019 – 14 dzieci. Zajęcia dla dzieci odbywały się od poniedziałku do piątku po cztery godziny dziennie tj; od 11.30 do 15.30. Jak wynika z analizy dokumentacji dzieci z rodzin (A,B,C,D) nie korzystały z placówki wsparcia dziennego. Kierownik oraz wychowawca zatrudniony na ½ etatu w placówce wsparcia dziennego posiadają odpowiednie kwalifikacje do pełnienia zajmowanych funkcji zgodnie z art. 25 ust. 2 i art. 26 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Z informacji zawartych w protokole ustnych wyjaśnień kierownika GOPS złożonych w dniu przeprowadzenia kontroli wynika, że na terenie gminy Bobrowice w okresie objętym kontrolą funkcjonowała 1 placówka wsparcia dziennego jako gminna świetlica w miejscowości Dychów, gdyż do placówki wsparcia dziennego – gminnej świetlicy w Bobrowicach poszukiwani są pracownicy, a obecnie zawieszona jest na czas nieokreślony.

Zakres stwierdzonych nieprawidłowości

W kontrolowanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na нефункционowaniu placówki wsparcia dziennego w Bobrowicach - nie spełnia wymagań lokalowych p.poż.

Przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

Skutkiem stwierdzonych istotnych uchybień jest ograniczenie zakresu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Wskazanie osób odpowiedzialnych za nieprawidłowości

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Kierownik jednostki.

Akta kontroli:31-116

2.2. Kwalifikacje asystenta rodziny

Zgodnie z dokumentacją przeanalizowaną w toku kontroli, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w okresie objętym kontrolą zatrudniał jednego asystenta rodziny w wymiarze całego etatu na umowę zlecenie od 22 stycznia 2018 r. do 31.12.2018 r. oraz od 01 stycznia 2019r. do 31.12.2019r. Zatrudniony asystent rodziny spełniał wymagania kwalifikacyjne, określone w art. 12 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Posiadał ukończone studia magisterskie na kierunku socjologia na Uniwersytecie Zielonogórskim. Wątpliwosci kontrolujących wzbudziła forma zatrudnienia asystenta – zatrudnienie na czas określony na umowę cywilno-prawną nie daje stabilizacji zatrudnienia dla pracownika, co w konsekwencji może wpływać na jakość jego pracy.

W badanym obszarze nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli:39-44

2.3.Uczestnictwo asystenta w szkoleniach podnoszących kwalifikacje

W toku kontroli zbadano również kwestię podnoszenia kompetencji zawodowych asystenta rodziny. Zatrudniony asystent rodziny w kontrolowanym okresie nie uczestniczył w szkoleniach. Zaniechanie szkoleń jest naruszeniem art. 176 ust. 2 oraz ust.4 litera b cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W ocenie kontrolujących, taki stan rzeczy może niekorzystnie wpływać na jakość wykonywanych działań względem rodzin objętych asystenturą.

Zakres stwierdzonych nieprawidłowości

W badanym obrzarze stwierdzono istotne uchybienia polegające na braku uczestnictwa asystenta rodziny w szkoleniach podnoszących kwalifikacje.

Przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

Skutkiem stwierdzonych istotnych uchybień jest jakość wykonywanych działań względem rodziny.

Wskazanie osób odpowiedzialnych stwierdzonych nieprawidłowości

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Kierownik jednostki.

Akta kontroli: 39-44

2.4. Obejmowanie rodzin opieką asystenta

Dokonując analizy w przedmiocie zachowania limitu rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, wzięto pod uwagę dane zawarte w sprawozdaniach rzeczowo finansowych, które wskazują, że w okresie objętym kontrolą 8 rodzin (26 dzieci), w tym 1 z trudnościami opiekuńczo- wychowawczymi, objętych było wsparciem asystenta rodziny. Informację tą potwierdza wykaz rodzin przedłożony w toku czynności kontrolnych.

W związku z tym ustawowy wymóg, dotyczący liczby rodzin, z którymi asystent rodziny prowadzi pracę, określony w art. 15 ust. 4 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, został zachowany.

Jeżeli sytuacja wskazywała na konieczność długofalowej pracy z rodziną, przydzielano jej asystenta rodziny, który prowadził pracę z rodziną w miejscu zamieszkania, ale także poprzez różnorodne działania tj; włączenie do współpracy osób i jednostek organizacyjnych działających na rzecz rodzin i dzieci w taki sposób, aby zapewnić pracę zespołową, która stanowić będzie pełne i kompleksowe wsparcie (Szkoła, Rejonowy Sąd Rodzinny, Kurator sądowy, Policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, PCPR). Zgodnie z wyjaśnieniami przyjętymi w dniu przeprowadzania kontroli na terenie gminy Bobrowice żadna z rodzin z trudnościami opiekuńczo- wychowawczymi nie została zobligowana do współpracy z asystentem rodziny przez Sąd. W otrzymanej dokumentacji kontrolujący nie odnaleźli informacji wskazujących, które zaprzeczałyby wyjaśnieniom kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobrowicach. Rodziny wyrażały zgodę na współpracę z asystentem rodziny.

Nie stwierdzono uchybień w kontrolowanym zakresie.

Akta kontroli: 26-27, 216

2.5. Planowanie pracy z rodziną oraz dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny

Zgodnie z przepisami art. 15 ust. 1 pkt 15 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań asystenta rodziny między innymi należy opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji

z pracownikiem socjalnym oraz dokonywanie okresowej sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku. Dokumentacja, która została poddana analizie tj; dla rodzin (A,B,C,D) zawiera plany pracy z rodziną wraz z jego modyfikacją, które sporządzone są przez asystenta rodziny. Plany zawierały działania wskazane do realizacji, mające na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, a także terminy ich realizacji i przewidywane efekty. Poza tym w dokumentacji znajdowały się karty pracy asystenta rodziny, zawierające informacje o wizytach w środowisku rodzinnym (datę, miejsce, opis podjętych działań, godziny pracy, liczba godzin, podpis pełnoletniego członka rodziny), sporządzone za każdy miesiąc i podpisane przez rodzinę i asystenta rodziny. Z analizy dokumentacji wynika również, że indywidualnie dla każdej rodziny sporządzane są sprawozdania, zawierające efekty osiągnięte w ostatnim okresie oraz wyznaczone cele pracy z rodziną na kolejne 6 miesięcy. Dokumentacja rodziny uzupełniana jest notatkami służbowymi, które opisują zaistniałą sytuację rodziny, a także istotnymi dokumentami dotyczącymi rodzin, innych instytucji z którymi pracuje asystent rodziny oraz pracownik socjalny.

Podsumowując kontrolujący uważają, że badana dokumentacja wskazuje na wyznaczenie odpowiednich i adekwatnych do potrzeb rodziny działań. Zachowana została terminowość ocen rodzin.

W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono istotnych uchybień

Akta kontroli:280-968

2.6. Poradnictwo specjalistyczne

Z ustnych wyjaśnień Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobrowicach, przyjętych do protokołu wynika, że jednostka kontrolowana nie świadczy poradnictwa dla rodzin z terenu gminy, nie zatrudnia prawnika, psychologa czy mediatora. Rodziny korzystają z poradnictwa prawnego w Urzędzie Gminy w Bobrowicach (jeden raz w tygodniu) oraz w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie Odrzańskim. Z analizy ustnych wyjaśnień kierownika OPS wynika także, że wsparcie psychologiczne udzielane jest mieszkańcom przez psychologa zatrudnionego w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Krośnie Odrzańskim. Kierownik oświadcza także, że na terenie gminy można skorzystać z porady pedagoga zatrudnionego w Szkołach w Dychowie i w Bobrowicach.

Kontrolujący uważają, że sposób realizacji tego zadania przez jednostkę kontrolowaną nie daje gwarancji zapewnienia poradnictwa specjalistycznego dla rodzin.

Zakres stwierdzonych nieprawidłowości

W badanym obszarze stwierdzono uchybienie polegające nie zapewnieniu dostępu do poradnictwa prawnego, psychologicznego i rodzinnego.

Przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

Skutkiem stwierdzonych uchybień jest utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla osób potrzebujących wsparcia z terenu gminy Bobrowice.

Wskazanie osób odpowiedzialnych nieprawidłowości

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Kierownik jednostki.

Akta kontroli: 215

2.7. Rodziny wspierające

Jak wynika ze sprawozdań rzeczowo – finansowych i rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny składanych przez wójta radzie gminy, na terenie gminy nie funkcjonują rodziny wspierające. Z przyjętych do protokołu ustnych wyjaśnień Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobrowicach wynika, że powodem braku rodzin wspierających jest brak zainteresowania ze strony społeczności lokalnej pełnieniem tej funkcji przez rodziny. Z dalszych wyjaśnień wynika, że Ośrodek nie podejmował kroków w kierunku pozyskania rodzin wspierających również nieformalnych. Poza tym nie posiada procedur opracowanych odnośnie pozyskania rodzin wspierających.

Zakres stwierdzonych nieprawidłowości

W badanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku rodzin wspierających.

Przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

Skutkiem stwierdzonych istotnych uchybień jest brak rodzin wspierających na terenie gminy Bobrowice.

Wskazanie osób odpowiedzialnych stwierdzonych nieprawidłowości

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Kierownik jednostki.

Akta kontroli:217

3. Zaangażowanie w interdyscyplinarne działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

1.3. Działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

W celu zbadania działań na rzecz reintegracji rodzin przyjęto do protokołu ustne wyjaśnienia Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobrowicach, z których wynika, że w okresie objętym kontrolą 7 dzieci z 2 rodzin z terenu gminy przebywało w pieczy zastępczej, tj.: 3 dzieci w spokrewnionej rodzinie zastępczej, 2 dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej oraz 2 dzieci (* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j. z dnia 2019.07.31). W dokumentacji odnaleziono potwierdzenie podejmowania działań na rzecz powrotu 5 dzieci z 2 rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Brakuje informacji dotyczącej działań na rzecz 2 dzieci (D3,D4).

Zakres stwierdzonych nieprawidłowości

W badanym obszarze stwierdzono uchybienie polegające na nie objęciu 2 dzieci z rodziny D działaniami w celu reintegracji rodziny.

Przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

Skutkiem stwierdzonych uchybień jest brak działań w celu reintegracji rodziny wobec 2 dzieci.

Wskazanie osób odpowiedzialnych stwierdzonych nieprawidłowości

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Kierownik jednostki.

Akta kontroli:537-663,664-969

3.2.Uczestnictwo w sporządzaniu planu pomocy dziecku umieszczonego w pieczy zastępczej

W stosunku do dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej obowiązek sporządzenia planu pomocy dziecku spoczywa na koordynatorze rodzinnej pieczy zastępczej, który we współpracy z rodziną zastępczą (...), asystentem rodziny (w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną), ustala cele i działania na rzecz powrotu dziecka do rodziny. Dokonując analizy dokumentacji rodziny C, brak jest dokumentacji potwierdzającej uczestnictwo asystenta rodziny w sporządzaniu planów pomocy dla dzieci (C1,C2,C3), które przebywają w spokrewnionej rodzinie zastępczej. W przypadku rodziny D, z której dwoje dzieci (D1,D2) przebywa w placówce opiekuńczo-wychowawczej, kontrolujący odnaleźli plany pomocy dzieciom z informacją, że plan opracowano we współpracy z asystentem rodziny, co świadczy o aktywnym uczestnictwie w sporządzaniu tego dokumentu. Jeśli chodzi

o dzieci (D3,D4), które przebywają w zawodowej rodzinie zastępczej dokumentacji potwierdzającej współtworzenie planów pomocy dzieciom nie odnaleziono.

Stwierdzono brak informacji o współtworzeniu planów pomocy w stosunku do 5 dzieci. Natomiast odnaleziono dokumentację potwierdzającą opracowane plany pomocy we współpracy z asystentem rodziny dla 2 dzieci.

Zakres stwierdzonych nieprawidłowości

W kontrolowanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku dokumentacji potwierdzającej uczestnictwo asystenta rodziny w sporządzaniu planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

Przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

Skutkiem stwierdzonych istotnych uchybień jest utrudnienie reintegracji 2 rodzin.

Wskazanie osób odpowiedzialnych stwierdzonych nieprawidłowości

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Kierownik jednostki.

Akta kontroli: 537-663,664-969

3.3. Opiniowanie ws. dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Zgodnie z zapisami w art. 47 ust.6 i 7 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zarówno informacja przekazywana do Sądu o możliwości powrotu dziecka do jego rodziny, jak i wnioski o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka, celem uregulowania jego sytuacji prawnej, powinna zawierać opinię gminy lub podmiotu prowadzącego pracę z rodziną. Obowiązek taki istniał w stosunku do 3 dzieci z rodziny C (dzieci: C1,C2,C3), które przebywały w pieczy 23 miesiące. Jak wynika z dokumentacji, brak jest pism świadczących o opiniowaniu tej rodziny. Z wyjaśnień kierownika wynika, że nie sporządzano opinii o powrót dziecka do rodziny biologicznej oraz nie przesyłano opinii dla organizatora o sytuacji rodziny biologicznej. Nie podano przyczyn takiego stanu rzeczy.

Kontrujący uważają, że w przypadku dzieci z rodziny (C) okres pobytu w pieczy zastępczej przekroczył termin 18 miesięcy a zgodnie z art. 46. ust. 7 cytowanej ustawy gmina powinna przesłać opinie do organizatora o prowadzonej pracy z rodziną biologiczną.

Zakres stwierdzonych nieprawidłowości

W badanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na zaniechaniu opiniowania dotyczącego prowadzonej pracy z rodziną biologiczną wobec 3 dzieci.

Przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

Skutkiem stwierdzonych istotnych uchybień jest pominięcie opinii GOPS o rodzinie biologicznej przy wydawaniu zarządzeń opiekuńczo-wychowawczych w sprawie 3 dzieci.

Wskazanie osób odpowiedzialnych stwierdzonych nieprawidłowości

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Kierownik jednostki.

Akta kontroli: 537-663,664-969,220-221

3.4. Uczestnictwo w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej

W celu zbadania czy asystent rodziny, zgodnie z art. 15 pkt 18 cytowanej ustawy, w ramach współpracy z jednostkami administracji rządowej i samorządowej uczestniczył w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji rodziny dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, kontrolujący przeanalizowali dokumentację rodziny C i D.

W przypadku rodziny C kontrolujący odnaleźli w przedmiotowej dokumentacji zaproszenia na posiedzenie zespołu ds. oceny sytuacji dzieci (C1,C2,C3) umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej tj.: (08.05.2018r, 14.11.2018r). Nie odnaleziono dokumentacji ani informacji potwierdzającej uczestnictwo asystenta rodziny w w/w posiedzeniach. Podobna sytuacja ma miejsce w rodzinie D, której dwoje dzieci (D3,D4) przebywają w rodzinnej pieczy zastępczej. Kontrolujący również nie odnaleźli dokumentacji ani informacji poświadczającej uczestnictwo asystenta rodziny w zespołach ds. oceny sytuacji tych dzieci. Dokumentacja dotycząca dwójki dzieci (D1,D2) posiada zaproszenie na zespół (08.05.2018r, 14.11.2018r.) oraz informacje zawarte w notatkach pracownika socjalnego dotyczącą uczestnictwa pracownika socjalnego w zespołach. Kontrolujący stwierdzili również brak protokołów z posiedzenia zespołu w instytucjach pieczy zastępczej, które zawierają istotne informacje nadające kierunek działań mających na celu reintegrację rodziny.

Zgodnie z dokumentacją kontrolną stwierdzono brak informacji o uczestnictwie w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w stosunku do 5 dzieci. Natomiast odnaleziono dokumentację potwierdzającą udział w zespołach dla 2 dzieci.

Zakres stwierdzonych nieprawidłowości

W badanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku uczestnictwa w posiedzeniach ds. okresowej oceny sytuacji 5 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Przyczyny i skutki

Skutkiem stwierdzonych istotnych uchybień jest pominięcie zdania GOPS o dalszych losach 5 dzieci.

Wskazanie osób odpowiedzialnych

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Kierownik jednostki.

Akta kontroli: 537-663,664-969

4. Koordynowane wsparcie dla kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Na mocy ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016, poz. 1860 ze zm.) uprawnione rodziny mogą korzystać z poradnictwa w zakresie:

- 1) przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka;
- 2) wsparcia psychologicznego;
- 3) pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych;
- 4) dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Poradnictwo zgodnie z cytowaną ustawą koordynowane jest przez asystenta rodziny i podejmowane jest na wniosek uprawnionych osób.

Jak wynika z protokołu ustnych wyjaśnień kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobrowicach, w okresie objętym kontrolą zostało wypłacone jedno świadczenie dot. udzielenia wsparcia przewidzianego w ustawie „Za życiem” - styczeń 2019 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej nie prowadził kampanii informacyjnej na temat możliwości korzystania ze wsparcia określonego w ww. ustawie.

Zakres stwierdzonych nieprawidłowości

W badanym obszarze stwierdzono istotne uchybienia polegające na braku dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1) ustawy “Za życiem”.

Przyczyny i skutki

Skutkiem stwierdzonych istotnych uchybień jest niezapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1) ustawy “Za życiem”.

Wskazanie osób odpowiedzialnych

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Kierownik jednostki.

Akta kontroli:218

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w zakresie:

1. terminowości opracowywania 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny,
2. kwalifikacji asystenta rodziny,
3. obejmowania rodzin opieką asystenta,
4. planowania pracy z rodziną oraz dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny.

Stwierdzono uchybienia w zakresie:

1. braku poradnictwa specjalistycznego,
2. braku działań służących reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Stwierdzono istotne uchybienia w zakresie:

1. Braku w Gminnym Programie Wspierania Rodziny za lata 2016-2018 wszystkich zadań określonych w art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Braku w Gminnym Programie Wspierania Rodziny za lata 2019-2021 wszystkich zadań określonych w art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. Nieuwzględnianiu w sprawozdaniu z Gminnego Programu Wspierania Rodziny za lata 2018 wszystkich potrzeb oraz zadań.
4. Nie funkcjonowaniu oraz nie spełnianiu wymagań lokalowych p.poż placówki wsparcia dziennego w Bobrowicach.
5. Braku uczestnictwa asystenta rodziny w szkoleniach podnoszących kwalifikacje.
6. Braku rodzin wspierających.
7. Braku potwierdzenia uczestnictwa asystenta rodziny w sporządzaniu planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.
8. Braku opiniowania ws. dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
9. Braku uczestnictwa w posiedzeniach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
10. Braku dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1) ustawy "Za życiem".

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia i istotne uchybienia, na podstawie art.197d cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli, **zalecam:**

1. Opracowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny, z uwzględnieniem wszystkich zadań stanowiących zadania własne gminy, zgodnie z art. 176 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Uwzględnianie w sprawozdaniach z Gminnego Programu Wspierania Rodziny wszystkich potrzeb do realizacji oraz zadań, zgodnie z art. 179 ust. 1 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. Dostosowanie lokalu placówki wsparcia dziennego do wymagań p.poż., zgodnie z art. 18b cyt. cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz uruchomienie placówki wsparcia dziennego w Bobrowicach.
4. Zapewnienie uczestnictwa dla asystentów rodziny w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zgodnie z art. 176 ust. 2 oraz ust. 4 lit b cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
5. Podejmowanie skutecznych działań sprzyjających powstawaniu i funkcjonowaniu rodzin wspierających, zgodnie z art. 176 pkt 3 lit a cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
6. Dokumentowanie i potwierdzenie uczestnictwa w sporządzaniu planów pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
7. Sporządzanie opinii dotyczących rodzin biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej o możliwości reintegracji rodziny bądź jej braku w celu uregulowania sytuacji prawnej dziecka, zgodnie z art. 47 ust. 6 i 7 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Uzupełnienie dokumentacji świadczącej o aktualnej sytuacji prawnej dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
8. Uczestnictwo w posiedzeniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, zgodnie z art. 15 pkt 18 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
9. Zapewnianie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1) ustawy "Za życiem".

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy, jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- egzemplarz nr 1 przekazano Kierownikowi jednostki kontrolowanej
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

**INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej**

Sylwia Czujko-Bury

**INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej**

Magdalena Dziadas

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Grażyna Jelska

Dyrektor

Wydziału Polityki Społecznej